

# **Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Yordanması\***

Filiz ALTUNKESER\*\*

Emre ÜNAL\*\*\*

## **Özet**

Öğretmen niteliğini etkileyen önemli unsurlardan biri öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlardır. Çünkü öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, mesleki davranışlarının en güçlü yordayıcısıdır. Bu amaçla öğretmenlik mesleğinde büyük bir rol oynayan tutumların araştırılıp yordanması gerekmektedir. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları cinsiyet, anne ve baba eğitim durumu, mezun olunan lise, akademik ortalama, ÖSYS ( öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı) giriş puanları değişkenlerine göre incelenmiştir. Bu amaçla her bölgeden rastgele (yansız) seçilen bir eğitim fakültesi olmak üzere toplam 7 üniversitede, 2013-2014 bahar yarıyılında öğrenim gören 536 sınıf öğretmenliği ana bilim dalı son sınıf öğrencilerine, araştırmacı tarafından geliştirilen 5'li likert ölçek formları uygulanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız T testi, Anova testi ve Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının tutumları, cinsiyet, baba öğrenim durumu ve anne öğrenim durumuna göre farklılık gösterirken, mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ÖSYS puanları, akademik başarıları ve ÖMİT ( öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. ÖSYS'den aldıkları puanların ve akademik başarılarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı, ÖSYS'den aldıkları puanların da akademik başarılarının anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Sınıf öğretmeni adayı, Öğretmenlik mesleği, Tutum ve Değişkenler

---

\*Bu makale yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

\*\*Sınıf Öğretmeni, Çorum Dumlupınar ilkokulu Eposta:filizaltunkeser@gmail.com

\*\*\*Doç. Dr. Niğde Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü E-posta:dr.emreunal@gmail.com

## Predicting Attitudes Of Elementary Preservice Teachers Towards Teaching As A Profession Regarding Various Variables

### Abstract

One of the important factors affecting the quality of teachers is attitudes towards teaching profession. Because teachers' attitudes towards teaching are the most powerful predictor of their professional conduct. For this purpose attitudes that play a major role in the teaching profession must be researched and predicted. In this study, attitudes towards the teaching profession of grade teacher candidates were analyzed according to variables that gender, parents education, graduated high school, academic average, ÖSYS entry points. For this purpose, 5 Likert scale forms that developed by the researcher were performed to 536 final year students in their 2013-2014 spring semester studying who are from 7 faculty-one of is Faculty of Education- randomly selected from each region. In the analysis of data, detached T test, Anova test and structural equation modeling were used. As a result, attitudes towards the teaching profession of primary teacher candidates were positive but attitude scores weren't so high. The average attitude scores were in the level of 'agree'. Grade teacher candidates attitudes differed in their gender, parents education but graduated high school type was same. Otherwise, A statistically significant relationship couldn't be reached among the ÖSYS scores, academic achievements and scores ÖMİT. It has been concluded that the scores from ösys' and academic achievements weren't significant predictors in their attitude towards teaching profession and also ÖSYS scores weren't significant predictors in their academic achievement.

**Keywords:** Teacher candidates, the teaching profession, attitudes and Variables

## 1. GİRİŞ

Bireylerin yetiştirilmesinde önemli sorumluluklar üstlenen öğretmenlik mesleği, profesyonellik isteyen bir meslektir. Öğretmenlik mesleğinin etkin ve başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için mesleğin gerektirdiği donanımlara sahip olmak gerekir. Donanımdan kasıt öğretmenlik mesleğinde nitelik ve yeterlilik kavramlarıdır. Eğitim sisteminin öğelerinden biri olan öğretmenlik mesleğinde nitelik özellikle önemlidir. Genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi öğretmende bulunması gereken nitelikler olmak ile birlikte, bu yeterliklerin yanında öğretmenin duyuşsal tepkileri ve mesleğine karşı tutumları da önemlidir (Semerci ve Semerci,2004). Çünkü öğretmenlik mesleğinin başarısı, sadece mesleki yeterlilikler ile değil; bunun ile birlikte tutumlarında uluslararası standartlara uygun ve en üst düzeyde olmalıdır (İlter ve Köksalan, 2011). Çünkü öğretmenlerin üstlenmiş oldukları roller ve bu rollere verilen değer, mesleklerine ilişkin tutumlarının yansımasıdır (Uğurlu ve Polat, 2011).

Çiğdem ve Memiş (2011), öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu, "bireylerin öğretmenliğin amacına, içeriğine ve uygulanmasına yönelik olumlu ya da olumsuz düşünceleridir" olarak tanımlamıştır. Güneylü ve Aslan (2009) ise,

“öğretim, öğrenci, sınıf atmosferi ve öğretilen konuyu şekillendiren, genellikle farkında olunmayan ve açıkça ifade edilmeyen anlayışlar”, olarak tanımlamıştır. Kısaca öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, bireyin öğretmenlik mesleği hakkındaki düşünceleri, ona karşı hissettikleri ve çalışırken ortaya koyduğu performansdır(Camadan ve Duysak, 2010).

Mesleğe yönelik tutumlar, meslekteki başarıyı etkiler. Şöyle ki: Bireyin bir işi yaparken yaptığı işle ilgili tutumunun işin sonundaki ürünü etkileyebileceği ve mesleğini sevmeyen birinin o meslekte başarılı olamayacağı kanısı yaygındır (Kaya ve Büyükkasap, 2005). Kısaca öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun olumlu olabilmesi için mesleğe karşı sevgi ve istek duyulmalıdır (Tunçeli, 2013). Çünkü öğretmenlik mesleğinde başarı, ancak öğretmenlik mesleğinin sevilmesiyle gerçekleşir (Çetin,2006;Tanel vd.,2007; Sağlam, 2008;Bektaş ve Nalçacı, 2012 ; Açışlı ve Kolomuç, 2012). Bu yüzden özellikle öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirmelerini etkileyen önemli bir değişkenin, öğretmenliği sevmeye, saygı duyma ve benimseme özelliklerini kapsayan tutumları üzerinde önemle durulmalıdır (Pehlivan, 2008).

“Özellikle çocukların öğrenim hayatının temellerinin atıldığı okul öncesi, ilkokul ve ortaöğretim ilk kademe öğretmenlerini yetiştiren ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek, gelecek nesillerin emin ellerde eğitilmesi açısından daha da önem kazanmaktadır. Son sınıfa gelmiş öğretmen adayları, yakın geleceğin öğretmenleri ve aynı zamanda öğretmen yetiştirme sisteminin ürünleri olduğu için öncelikle incelenmesi gereken grup olarak ele alınabilir” (Aslim, 2013: 68-69). Çünkü öğretmen adaylarının eğitim sistemine yapacakları katkının yordanmasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların belirlenmesinde önemlidir (Ergen ve Toman, 2014). Kısaca tutumlarının ne olduğunun bilinmesi, davranışlarının ne olacağını belirlenmesinde önemli bir boyuttur (Üstüner, 2006). Sonuç olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, meslek hayatlarında nasıl birer öğretmen olacaklarını konusunda (Dağ ve Aslan, 2010) ve öğretmen adaylarına eğitimleri süresince kazandırılacak olan tutumlar hakkında da bilgi verecektir (Üstüner, 2006). Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini yönelik tutumları yordayan çalışmalar sınırlı sayıda olması sebebiyle bu çalışma öğretmen Öğretmenlik mesleğine kaliteli ve nitelikli öğretmenler yetiştirmek için önemli veriler sunarak, öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının yapılanması sürecinde mevcut durum hakkında bilgi verecek ve öğretmen adayının seçilmesinde ışık tutmak adına önemli bir araştırmadır.

Bu araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları; cinsiyetlerine, mezun olunan lise türüne, anne-baba eğitim durumları değişkenlerine göre incelenmiş ve öğretmen adaylarının akademik ortalamaları ve ÖSYS puanlarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını yordama durumunun ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki problem ve alt problemlerine cevap aranmıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının ÖSYS'den aldıkları puanlar ve lisans öğreniminde elde ettikleri akademik başarılar öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının anlamlı yordayıcısı mıdır?

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları;

- 1) Cinsiyetlerine göre,
- 2) Annelerinin eğitim düzeylerine göre,
- 3) Babalarının eğitim düzeylerine göre,
- 4) Mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermekte midir?

## 2. YÖNTEM

### 2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ortaya koymayı amaçlandığı için betimsel tarama modeli ile yapılandırılmıştır. Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar, 2000: 77).

### 2.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'de bulunan bütün üniversitelerin eğitim fakültesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği ana bilim dalında öğrenim gören son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini de kolay ulaşılabilirliği açısından her bölgeden rastgele (yansız) seçilen bir eğitim fakültesi olmak üzere toplam 7 üniversitede 2013-2014 bahar yarıyılında öğrenim gören 536 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

### 2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeği, mevcut durumda bulunan 7 adet öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinden kullanım izni alındıktan sonra geliştirilmiştir.

Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçeği oluşturmak için çalışma kapsamında ele alınan bu ÖMİT ölçekleri: Özgür (1994), Semerci (1999), Erkuş vd. (2000), Acat ve Yenilmez (2004), Üstüner (2006), Çetin (2006), Tanel vd.(2007) tarafından geliştirilen ölçeklerdir.

Tüm ölçeklere ilişkin likert tipinde maddeler toplam 156 madde oluşturulduktan sonra 5 alan uzmanının görüşleri alınarak bir taslak ölçek formu geliştirilmiş ve kapsam geçerliliğine bakılmıştır. Uzman görüşlerine göre kapsam geçerlilik indeksleri dikkate alındığında ölçeğin ön uygulama öncesi hali 24 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışma sonucunda KMO testi sonucu. 94, Barlett küresellik testi de ( $P<0.01$ ) anlamlı bulunmuş ve ölçeğe faktör analizi yapılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizinde maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerleri için sınır değer. 40 olarak alınmış, faktörlerin kendileriyle yüksek ilişki veren maddeleri bulmak ve faktörleri daha kolay yorumlayabilmek için dik döndürme tekniklerinden varimax tekniği kullanılmıştır. Bu çalışma için belirlenen örnekleme herhangi bir faktörde yer almayan veya. 40'ın altında yük değerine sahip maddeler (1, 3, 7, 17, 18, 21, 23, 24) ölçekten atıldıktan sonra ölçek 16 maddeye düşmüştür ve kalan maddeler üzerinden değerlendirmeye alınmıştır. Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 9 maddeden (4.6.9.10.11.12.19.20.22); ikinci faktörünün 7 maddeden (2.5.8.13.14.15.16) oluştuğu görülmektedir. Ölçeğin ilk faktörüne “olumlu tutumlar”, ikinci faktörüne “olumsuz tutumlar” adları verilmiştir. Yapılan istatistiklere göre ölçeğin tamamında Cranbach Alfa değeri. 93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin birinci faktörüne ilişkin Cranbach Alfa değeri. 92, ikinci faktörüne ilişkin Cranbach Alfa değeri. 89, olarak bulunmuştur.

Bu çalışma için elde edilen IFI değeri. 980 olarak bulunmuştur ve iyi bir uyuma işaret etmektedir.

#### **2.4.Verilerin Çözümlemesi ve Analizi**

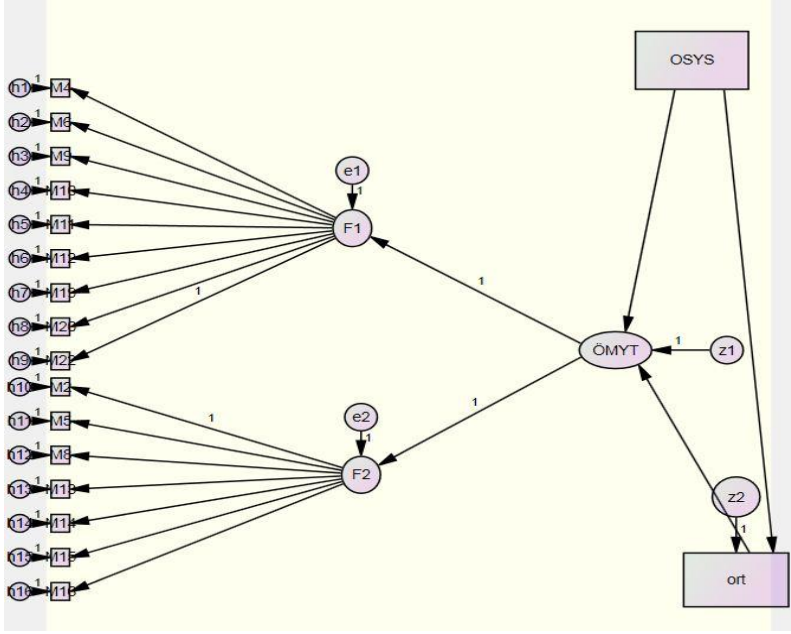
Toplanan verilerin çözümlemesine geçilmeden önce anketlere birer sıra numarası verilmiştir. Değerlendirmeler için toplam 536 ölçek üzerinden yapılmıştır. Çözümlemeler sonucunda problem cümlesi için elde edilen bulgular, 1.00-1.79 Tamamen Katılmıyorum, 1.80-2.59 katılmıyorum, 2.60-3.39 Kararsızım, 3.40-4.19 katılıyorum, 4.20-5.00 Tamamen Katılıyorum aralıkları temel alınarak yorumlanmıştır. Alt problemler için ise bağımsız T testi, Anova testi ve Yapısal Eşitlik Modellemesi de verilerin çözümlemesinde kullanılmıştır.

### **3. BULGULAR**

Araştırmanın bu bölümünde bulgular sonucunda elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak ele alınan öneriler yer almaktadır.

#### **3.1.Problem Cümlesine İlişkin Bulgular**

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Sınıf öğretmeni adaylarının ÖSYS’den aldıkları puanlar ve lisans öğreniminde elde ettikleri akademik başarılar öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının anlamlı yordayıcısı mıdır?” sorusuna ilişkin oluşturulan model Şekil 1’de verilmiştir.



**Şekil 1.** Sınıf öğretmeni adaylarının ÖSYS'den aldıkları puanlar ve lisans öğreniminde elde ettikleri akademik başarılar öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumu yordamasına ilişkin model.

**Tablo 1:** Sınıf Öğretmeni Adaylarının ÖSYS Puanları ve Akademik Başarılarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki

		ÖSYS	Akademik Başarı	ÖMİT
ÖSYS	r	1	,041	,015
	p		,344	,721
	n	536	536	536
Akademik Başarı	r		1	,029
	p			,496
	n			536
ÖMİT	r			1
	p			
	n			536

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin ÖSYS puanları, akademik başarıları ve ÖMİT puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Programının öngördüğü ve hata terimleri arasında teorik olarak kabul edilebilir modifikasyonlar sonrasında elde edilen Chi-Square ( $\chi^2$ ) 287,331; degrees of freedom (df) 109 olarak bulunmuştur ve model istatistiksel olarak ( $P < 0.01$ ) anlamlıdır. Modele ilişkin  $\chi^2/df$  değeri 2,636; RMSEA değeri 0,055; NFI

değeri 0,955; CFI değeri 0,972; GFI değeri 0,942; AGFI 0,909; IFI değeri ise 0,972 olarak bulunmuştur.

**Tablo 2:** Sınıf Öğretmeni Adaylarının ÖSYS Puanları ve Akademik Başarılarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarını Yordama Durumları

	Standardize Reg. Ağr.	t	p
Akademik Başarı<---ÖSYS	,001	,948	,343
ÖMİT<---ÖSYS	,002	,241	,810
ÖMİT<---Akademik Başarı	,087	,598	,550

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının ÖSYS’den aldıkları puanların ve akademik başarılarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı, ÖSYS’den aldıkları puanların da akademik başarılarının anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Buradan anlaşılacağı üzere öğretmen adaylarını belirlemede ve lisans eğitimi süresince başarı üzerinde ÖSYS puanları etkili görülmemektedir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının lisans not ortalamaları da tutum üzerinde etkili değildir. Buradan anlaşılması gereken de lisans öğrenimleri süresince aldıkları ve başarılı oldukları derslerin öğretmenlik mesleğini yordamadığı sonucuna da ulaşılabilir.

### 3.1.1.Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problem cümlesi “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” Sorusuna ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

**Tablo 3:**Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	sd	t	p
Kız	359	3,92	,87	534	5,725	,000
Erkek	177	3,46	,88			

Tablo 3’ de görüldüğü gibi araştırma sonucunda, sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir ( $\bar{x}_{kız}=3,92$ ;  $\bar{x}_{erkek}=3,46$ ). Bu farklılığın anlamlılığına ilişkin olarak yapılan bağımsız t testi sonucunda kız ve erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ortalamaları arasındaki farklılığın kızlar lehine anlamlı görülmektedir ( $t=5,725$ ,  $p<.05$ ). Kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkeklere oranla daha olumlu olduğu söylenebilir.

Alanyazında yer alan bazı araştırmalarda (Terzi ve Tezci,2007; Pehlivan, 2008; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Camadan ve Duysak, 2010; Dağ ve Aslan, 2010; Pehlivan, 2010; Aksoy,2010; Çiğdem ve Memiş, 2011; İltar ve Köksalan, 2011; Uğurlu ve Polat, 2011; Aydın ve Sağlam, 2012; Kesen ve Polat,

2014) kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkeklere oranla daha olumlu tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguyu destekler niteliktedir. Bazı araştırmalar da ise sınıf öğretmeni adaylarını öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçüğü puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Açıslı ve Kolomuç, 2012; Ergen ve Toman, 2014 ; Kılıç ve Bektaş, 2008;Aslim, 2013;Bulut, 2009 ; Çapa ve Çil, 2000 ; Bulut ve Doğar, 2006 ; Hacıömeroğlu ve Taşkın, 2010 ; Özder vd.,2010). Bu sonuçlar bulgu ile çelişmektedir.

### 3.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problem cümlesi “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları babalarının eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” Sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

**Tablo 4:**Sınıf Öğretmeni Adaylarının Tutum Puanı Ortalamalarının Babalarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Sıra	Eğitim Seviyesi	n	$\bar{x}$	s
1	Okumaz-Yazmaz	16	2,97	,95
2	İlkokul	241	3,83	,87
3	Ortaokul	75	3,82	,90
4	Lise	115	3,75	,89
5	Üniversite	89	3,70	,93

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumu değişkenine göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar **Hata! Bilinmeyen anahtar değişkeni.**’da gösterilmiştir.

**Tablo 5:** Sınıf Öğretmeni Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Farkın Kaynağı (Scheffe)
Gruplararası	11,72	4	2,930			1-2
Grup içi	421,91	531	,795	3,688	,006	1-3
Toplam	433,63	535				1-4

Tablo 5 ’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının tutum puanları ortalamasının babalarının eğitim durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı görülmektedir(F= 3,688, p<.05).Bu araştırma sonucundan, babanın eğitim durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilediği söylenebilir. Farkın kaynağını ortaya koymak için yapılan Scheffe testi



sonucuna göre farkın; okumaz-yazmaz ile ilkokul, okumaz-yazmaz ile ortaokul mezunu arasında okumaz- yazmaz aleyhine farkın olduğu görülmektedir. Pehlivan (2008)'in, yaptığı çalışma da babanın eğitim durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma bulguyu desteklerken, İter ve Köksalan ( 2011) ve Aydın ve Sağlam (2012)'in, babanın eğitim durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilediği çalışma sonuçları ile çelişmektedir.

### 3.1.3.Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problem cümlesi “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları annelerinin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” Sorusuna ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

**Tablo 1:** Sınıf Öğretmeni Adaylarının Tutum Puanı Ortalamalarının Annelerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Sıra	Eğitim Seviyesi	n	$\bar{x}$	s
1	Okumaz-Yazmaz	91	3,43	,94
2	İlkokul	300	3,86	,85
3	Ortaokul	44	3,73	,96
4	Lise	79	3,75	,90
5	Üniversite	22	4,02	1,04

Tablo 6’ da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumu değişkenine göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

**Tablo 7:** Sınıf Öğretmeni Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Farkın Kaynağı (Scheffe)
Gruplararası	14,304	4	3,576			
Grup içi	419,324	531	,790	4,529	,001	1-2
Toplam	433,628	535				

Tablo 7’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının tutum puanları ortalamasının annenin eğitim durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı görülmektedir ( $F= 4,529, p<.05$ ). Bu araştırma sonucundan, annenin eğitim durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilediği söylenebilir. Farkın kaynağını ortaya koymak için yapılan Scheffe testi sonucuna göre farkın; okumaz-yazmaz ile ilkokul mezunu arasında ilkokul mezunları lehine farkın olduğu görülmektedir. Bu araştırma sonucunu, Aydın ve

Sağlam (2012)'in yaptığı çalışmada annenin eğitim durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilediği sonucuyla örtüşmektedir. Fakat bulgular Pehlivan(2008)' in annenin eğitim durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkilemediği çalışma sonucuyla çelişmektedir.

### 3.1.4.Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problem cümlesi “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları mezun olunan lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?” Sorusuna ilişkin bulgular Tablo 9’te verilmiştir.

**Tablo 8:**Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Puanı Ortalamalarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Dağılımı

Sıra	Mezun Olunan Lise	n	$\bar{x}$	s
1	Düz lise	296	3,75	,91
2	Anadolu Lisesi	216	3,76	,87
3	Diğer liseler	24	4,01	,78

Tablo 8’de Öğretmen adaylarının mezun olunan lise türü değişkenine göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

**Tablo 9:** Sınıf Öğretmeni Adaylarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Puanı Ortalamalarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplararası	1,547	2	,773		
Grup içi	432,082	533	,811	,954	,386
Toplam	433,628	535			

Tablo 9’da görüldüğü gibi mezun olunan lise türü ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir farklılık görülemez (F=,954, p>.05). Bu sonuca göre öğretmen adaylarının tutum puanlarının mezun oldukları liselere göre etkilenmediği söylenebilir. Alan yazında yer alan bazı araştırmalarda, öğretmen adaylarının tutum puanlarının mezun oldukları liselere göre etkilenmediği sonuçları (Aksoy, 2010; Dağ ve Aslan, 2010; Çiğdem ve Memiş, 2011; İltter ve Köksalan, 2011; Açışlı ve Kolomuç, 2012; Aydın ve Sağlam,2012) bu çalışma ile örtüşmektedir. Bazı araştırma da ise (Kılıç ve Bektaş, 2008) öğretmen adaylarının tutum puanlarının mezun oldukları liselere göre etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ise bulunan bulguyla çelişmektedir. Camadan ve Duysak (2010) çalışmasında, sınavsız öğrenci alan liselerden mezun olan öğretmen adaylarının, sınavla öğrenci alan liselerden mezun olanlara göre daha olumlu tutumları olduğu sonucunu bulmuşlardır.

#### 4. SONUÇVE ÖNERİLER

Çalışma Araştırmının bu bölümünde bulgular sonucunda elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak ele alınan öneriler yer almaktadır.

##### 4.1. Sonuçlar

Bu çalışmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlar:

- a. ÖSYS puanları, akademik başarıları ve ÖMİT puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- b. ÖSYS'den aldıkları puanların ve akademik başarılarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- c. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada, öğretmen adaylarından kızların erkeklere göre daha olumlu tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- d. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile baba öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Baba öğrenim durumu ilkökul ve ortaokul mezunu olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür.
- e. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile anne öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Anne öğrenim durumu ilkökul durumunda olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür.
- f. Sınıf öğretmeni adaylarının mezun olunan lise türü ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucundan mezun olunan lise türünün öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları etkilememektedir.

#### 4.2.Öneriler

1.Sınıf öğretmenliği anabilim dalına öğrenci alınırken, uygulanan akademik sınavların(ÖSYS puanlarının) yanı sıra, öğrenci alım kriterlerinde yeni bir düzenlemeye gidilmesi önerilmektedir.

Buna göre:

a) Sınıf öğretmenliği anabilim dalına öğrenci alımları, yazılı giriş sınavı, yetenek testi, bireysel mülakat ve grup tartışmasının gözlenmesi aşamalarını içeren bir seçme sistemine tabi tutulması,

b)Kişisel özellikleri, mesleği yatkınlığı ile psikolojik durumu uygun olmayan öğrenciler adaylığa kabul edilmemesi önerilmektedir.

#### Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1.Sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının, 1. sınıftan itibaren, aynı örneklem grubuyla, son sınıf oluncaya kadar geçen sürelerde tutumlarını ölçen bir proje çalışması yapılması ve yıllara göre tutumlarının değişimi karşılaştırılması,

2.Bu çalışmadan farklı olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları etkileyen değişkenlerin ve bu değişkenlere ilişkin öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının görüşleri ile ilgili nitel bir çalışma yapılması önerilmektedir.

#### KAYNAKLAR

Acat, B. ve Yenilmez, K. (2004). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon (Güdülenme) Düzeyleri ve Sorunları. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı, S: 99-120.

Açıışlı, S. ve Kolomuç, A.(2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 1 (2), 266-271.

Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları(Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2, 197-212.

Aslim, S. T. (2013). İlköğretim Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 32, s.65-81.

Aydın, R. ve Sağlam, G.(2012). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği). Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 10(2), 257-294.

- Bektaş, F. ve Nalcaci, A.(2012). Bireysel Değerler ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Arasındaki İlişki. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(2), 1244-1248.
- Bulut, H. ve Doğar, Ç.(2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1), 13-27.
- Bulut, İ.(2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 13-24.
- Camadan, F. ve Duysak, A. (2010). Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması(Rize Üniversitesi Örneği). International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(69-73).
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö.(2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15), 33-53.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik ve güvenirlik çalışması). Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 28-37.
- Çiğdem, G. ve Memiş, A.(2011). Sınıf Öğretmenliği Adaylarının Öğrenme Stilleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(40), 57-77.
- Dağ, E. ve Aslan, N. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörler Arasındaki İlişki (İzmir örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ergen, Ö. G. Y. ve Töman, Ö. G. U. (2014). Sınıf Öğretmenliği 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği) , Cilt:3 Sayı:1 Makale No: 35 ISSN: 2146-9199- Bu çalışma, 23-25 Mayıs 2013 tarihlerinde Aydın’ da düzenlenen XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T. ve Güven, K.(2000). Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi.Eğitim ve Bilim, 116, 27-33.

## Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının...

- Güneyli, A. ve Aslan, C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitude toward teaching profession. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 313– 319.
- Hacıömeroğlu, G. ve Şahin Taşkın, Ç.(2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Sebepleri. I. Uluslar Arası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 01–03 Mayıs. (<http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/323.pdf> adresinden 08.03.2014 tarihinde elde edilmiştir.)
- İlter, İ. ve Köksalan, B.(2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 113-128.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, A. ve Büyükkasap, E.(2005). Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri (Erzurum Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Kesen, İ. ve Polat, M. (2014). 4. Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Muş Alparslan Ü. Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 556-578.
- Kılıç, D. ve Bektaş, F.(2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi*, 18, 15-25.
- Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P.(2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(2), 253-275.
- Özgür, F. N. (1994). *Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Pehlivan, K.(2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Pehlivan, K.(2010). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim Online*, 9(2), 749-763.
- Sağlam, A. Ç.(2008). Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Semerci, Ç.(1999). Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine ilişkin Tutum Ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 23(111), 51-55.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç.(2004). Türkiye'de Öğretmenlik Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.

- Tanel, R., Kaya Şengören, S. ve Tanel, Z.(2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(22), 1-9.
- Terzi, A. R. ve Tezci, E.(2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 13(4), 593-614.
- Tunçeli, H. İ.(2013). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 3(3), 51-58.
- Uğurlu, C. T. ve Polat, S.(2011). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. Sosyal Bilimler Dergisi, 35(1), 68-74.
- Üstüner, M.(2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 12(1), 109-127.